

Навчальна дисципліна	Мікробіологія, вірусологія та імунологія
Тема заняття № 1	Вступ до громадського здоров'я: основні поняття, соціальна обумовленість громадського здоров'я, фактори, що його формують. Предмет та задачі мікробіології. Систематика та номенклатура мікроорганізмів, методи їх дослідження. Організація роботи у мікробіологічних лабораторіях. Вимоги GLP щодо приміщень, персоналу, обладнання, умов роботи.
Кафедра	Кафедра громадського здоров'я

Теоретичні питання до заняття:

1. Громадське здоров'я: основні поняття, соціальна обумовленість громадського здоров'я, фактори, що його формують, основні завдання. Здоров'я та навколишнє середовище.

2. Визначення мікробіології як науки. Галузі мікробіології: загальна, медична, ветеринарна, технічна, сільськогосподарська, океанічна, космічна. Біотехнологія. Медична мікробіологія та її розділи: бактеріологія, вірусологія, протозоологія, мікологія та ін. Задачі медичної мікробіології у вивченні біологічних властивостей патогенних та непатогенних мікроорганізмів, закономірностей їх взаємодії з макроорганізмом, популяцією людей і зовнішнім середовищем; розробка та використання методів мікробіологічної діагностики, етіотропної терапії та специфічної профілактики інфекційних хвороб.

3. Методи мікробіологічного дослідження: мікроскопічні, культуральні, біологічні, імунологічні методи, вірусологічні методи, біотехнологічні та генно-інженерні. Зв'язок медичної мікробіології з практичною діяльністю лікаря та громадським здоров'ям.

4. Принципи організації мікробіологічної служби, заклади мікробіологічного профілю. Бактеріологічна лабораторія, її структура та призначення. Організація робочого місця лікаря-бактеріолога.

5. Мікроби як основи об'єкт вивчення мікробіології. Доклітинні і клітинні форми мікробів та інфекційних агентів (пріони, віроїди, віруси, бактерії, спірохети, рикетсії, хламідії, мікоплазми, актиноміцети, гриби, найпростіші). Спільні з вищими тваринами та рослинами ознаки мікробів: самоорганізація, самовідтворення, саморегуляція, онтогенетичний і філогенетичний розвиток. Специфічні ознаки мікробів. Особливості мікроорганізмів як живих істот: мікроскопічні розміри, організація, швидкість розмноження, виняткова біохімічна активність, пластичність і пристосовуваність, повсюдне поширення в біосфері, реалізація патогенних властивостей. Основні форми і розміри бактерій. Вид мікроорганізмів, визначення.

6. Властивості мікроорганізмів, за якими визначається їх видова належність. Методика визначення виду мікроорганізмів. Поняття про біовари, серовари, фаговари.

7. Класифікація мікроорганізмів за групами ризику; принцип належної лабораторної практики (good laboratory practice); GLP стандарти; організація та правила роботи у бактеріологічній лабораторії.

Рекомендована література та навчальні відеоматеріали до заняття.

Основна література:

1. Мікробіологія, вірусологія та імунологія в запитаннях та відповідях; за заг. ред.: В. П. Широбокова, С. І. Климнюка. – Тернопіль : Укрмедкнига, 2019. 340 с.
2. Медицинская микробиология, вирусология и иммунология : учебник для студ. Высш. Мед. Учеб. заведений : перевод с укр. издания / уклад.: Т. В. Андрианова, В. В. Бобырь, Н. А. Виноград и др.; под ред. В.П.Широбокова. – Винница : Нова книга, 2015. 856 с.
3. Review of Medical Microbiology and Immunology. 14th Edition. / W. Levinson. – McGraw-Hill Education, 2016. 832 p.
4. Навчальний посібник: Мікробіологія громадського здоров'я / В.М. Голубнича, Т.В. Івахнюк. – Суми : СумДУ, 2021. 201 с.

Відеоматеріали:

1. Відео-лекція рекомендована для перегляду «**Визначення громадського здоров'я та ключові терміни**». Посилання на сайт Центру громадського здоров'я МОЗ України → https://www.youtube.com/watch?v=mboKQ18_q60
2. Відео-лекція рекомендована для перегляду «**Історія розвитку громадського здоров'я**». Посилання на сайт Центру громадського здоров'я МОЗ України → https://www.youtube.com/watch?v=cMoN_rUnb6k&t=14s
3. Відео-лекція рекомендована для перегляду «**Підхід громадського здоров'я, принципи, етика та цінності**». Посилання на сайт Центру громадського здоров'я МОЗ України → <https://www.youtube.com/watch?v=CJMMreyGi08&t=25s>

Допоміжна література:

1. Медична мікробіологія, вірусологія та імунологія»: підручник для студ ВНЗ / уклад.: Т. В. Андрианова, В. В. Бобир, О. В. Виноград та ін.; за ред В. П. Широбокова. –Вінниця : Нова книга, 2011. 951с.
2. Мікробіологія з основами імунології: підручник / уклад.: В. В. Данилейченко, Й. М. Федечко, О. П. Корнійчук, І. І. Солонинко; за заг. ред. В. В. Данилейченко, Й. М. Федечко. – К. : Медицина, 2019. 376 с.
3. Мікробіологія з технікою мікробіологічних досліджень, вірусологія та імунологія: підручник (ВНЗ I - III р. а.) / уклад.: В.А. Люта, О.В. Кононов. – К. : Медицина, 2018. 576 с.
4. Питання імунопрофілактики : навчальний посібник для лікарів-інтернів педіатричного профілю / уклад.: О. В. Усачова та ін. – Запоріжжя : ЗДМУ, 2014. 121 с.
5. Практична мікробіологія : навчальний посібник / уклад.: С. І. Климнюк, І. О. Ситник, В. П. Широбоков; за заг. ред.: В. П. Широбокова, С. І. Климнюка. – Вінниця : Нова Книга, 2018. 576 с.
6. Санітарна мікробіологія / уклад.: С. П. Гудзь, С. О. Гнатуш, Г. І. Звір. – Львів, 2014. 348 с.

7. *Advances in Microbiology, Infectious Diseases and Public Health : Volume 7* / edited by Gianfranco Donelli. – 1st ed. 2017. – Cham : Springer International Publishing, 2017. 138 p.

8. *Oxford Textbook of Global Public Health. V.1 : The Scope of Public Health* / R. Detels, M. Gulliford, A. K. Quarraisha, C. T. Chorgh. – sixth edition. – Oxford : Oxford University Press, 2015. 364 p.

9. *Oxford Textbook of Global Public Health. V.2 : The Methods of Public Health* / R. Detels, M. Gulliford, A. K. Quarraisha, C. T. Chorgh. – sixth edition. – Oxford : Oxford University Press, 2015. 905 p.

10. *Oxford Textbook of Global Public Health. V.3 : The Practice of Public Health* / R. Detels, M. Gulliford, A. K. Quarraisha, C. T. Chorgh. – sixth edition. – Oxford : Oxford University Press, 2015. 1643 p.

Інформаційні ресурси в Інтернеті та періодичні видання:

1. Офіційний сайт Центру громадського здоров'я МОЗ України
<https://phc.org.ua/>

2. Lecturio course «Microbiology» <https://www.lecturio.com/medical>

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ:

1. Ключовою характеристикою екологічних моделей та екологічної перспективи є:

А. Вони фокусуються на феномені взаємодії людини з її фізичним та соціо-культуральним оточенням.

В. Їх описали фахівці природничих наук (екологи), а використовують в сфері громадського здоров'я.

С. Пояснюють поведінку людини з урахуванням того, що характеристики середовища, в якому перебуває людина, впливають на різних рівнях на її поведінку, при чому цей вплив не є ізольованим, фактори взаємодіють між собою і чинять загальний вплив на здоров'я людини.

Д. Базуються не на одній конкретній теорії, а є широкою парадигмою, яка об'єднує кілька теорій.

2. Бактеріологічний метод дослідження передбачає:

А. Використання мікроскопа.

В. Культивування мікроорганізмів та їх подальшу ідентифікацію.

С. Використання тварин для встановлення етіології інфекційного захворювання.

Д. Дослідження особливостей реагування імунної системи людини.

3. Яка основна мета біобезпеки?

А. Знизити або елімінувати вплив на індивіда та навколишнє середовище потенційно патогенних агентів.

В. Забезпечення зберігання інфекційних патогенів у лабораторії.

С. Недопущення несанкціонованого витоку мікроорганізмів із лабораторій.

Д. Проводити класифікацію мікроорганізмів залежно від їх шкідливого впливу.

4. Поясніть термін «Заразна зона»

А. Приміщення, де проводяться роботи з матеріалом від інфекційних хворих.

В. Приміщення, де відбулося інфікування людини.

С. Приміщення, де не проводяться маніпуляції з мікроорганізмами.

Д. Приміщення, де виконують маніпуляції з патогенними біологічними агентами та їх зберігання.

5. Що таке стандарт GLP?

А. Комплекс заходів спрямованих на забезпечення біологічної безпеки.

В. Система правил, яка використовується для облаштування мікробіологічних лабораторій.

С. Система норм, правил і вказівок, спрямованих на забезпечення узгодженості та достовірності. результатів лабораторних досліджень.

Д. Стандартна методика проведення лабораторних досліджень.

Відповіді: 1 – С; 2 – В; 3 – С; 4 – D; 5 – С.